

Kursusbeskrivelse for Forårssemesteret 2001

**Den Samfundsvidenskabelige
Basisuddannelse
Aalborg Universitet**

Indholdsfortegnelse

Kursusbeskrivelse - Foråret 2001	5	
Hvordan finder jeg litteratur/information til mit projekt ?	7	
Pilotprojekt	8	
Hovedlinjer i europæisk historie ca. 1900-1950	9	
Hovedlinjer i dansk historie efter 2.verdenskrig	9	
Introduktion til temarammen	10	
Luhmann´s inkluderende beskrivelse af samfundet	10	
Organisationsteori - Del 1-3	11	
Introduktion til organisationsteori og den klassiske skole	Del 1	11
Organisation og omverden	Del 2	11
Omstilling i den offentlige sektor - hvorfor og hvordan	Del 3	12
Udviklingslinjer i det 19. og 20. århundredes historie - Del 1-2	13	
Samfundsøkonomi - Del 1-15	14	
Økonomiseminarer	16	
Forelæsningsplan til kursusrækken i økonomi	17	
Politologi - Del 1-15	19	
Politik, magt og stat - det moderne	Del 1	19
Regime, nationalstat og demokrati	Del 2	20
Det politiske system og politisk kultur	Del 3	20
Interesseorganisationer	Del 4	20
Sociale bevægelser; "governance"	Del 5	21
Regering og offentlig forvaltning	Del 6	21
Partier og vælgere	Del 7	21
Massemedier	Del 8	21
Folketinget	Del 9	22
Beslutningsprocesser	Del 10	22
International politik	Del 11-12	22
International politisk økonomi	Del 13	23
Internationale organisationer og int. samarbejde. FN & EU	Del 14	23
EU som politisk system	Del 15	23
Samfundsfilosofi - Del 1-10	24	
Supplerende litteratur	24	
Indledning, Platon og Augustin	Del 1	24

Aristoteles, Aquinas og Ockham	Del 2	25
Hobbes	Del 3	25
Locke	Del 4	25
Rousseau og Burke	Del 5	25
Kant	Del 6	25
Marx	Del 7	25
John Stuart Mill, Hare og socialliberalisme	Del 8	25
Rawls og kommunitaristerne	Del 9	26
Nozick og neoliberalisterne	Del 10	26
Seminar om udviklingsbegrebet - Del 1-5	27	
Hvad betyder udvikling?	27
Hvad mente de gamle grækere om udvikling?	27
Noget om 1800-tallets sværvægttere og deres udviklingstænkning.	27
Udvikling og moderniseringsteori. Begrænsninger herved.	27
Afhængighedsteori, kolonialisme, imperialisme og neokolonialisme.	27
Litteraturliste - Foråret 2001	28	

Kursusbeskrivelse - Foråret 2001

Så er vi klar til 2. halvleg af Basisuddannelsen. Kursusbeskrivelsen følger herefter og tager sigte på at udfylde projektperiodens tema: "Økonomisk, politisk, social og historisk udvikling".

Hensigten med dette tema er at give Jer en generel indsigt i samfundsudviklingen i et historisk perspektiv og samtidig indsigt i teorier til forståelse og forklaring af denne udvikling. Som generel introduktion hertil afholdes 2 forelæsninger i det 19. og 20. århundredes historie.

Vi indleder kursusrækken med præsentation af Luhmanns referenceramme for samfundet. Kurset skal betragtes som et overordnet beskrivelsessystem, ud fra hvilket de efterfølgende kursusblokke kan vurderes.

På semestret lægges der også vægt på at introducere det organisationsteoretiske fagområde, dvs. henholdsvis klassisk og nyere organisationsteori. Kurset afsluttes med en gennemgang af de omstillingskrav, som den offentlige sektor skal håndtere.

Et af de store kurser i forårssemesteret er samfundsøkonomi. Her lægges der op til introduktion af en række basale begreber og sammenhænge i samfundsøkonomi. Kurset rummer også et stort element af samfundsbeskrivelse, hvilket I også vil få glæde af senere i Jeres studium. Iøvrigt lægges der i kurset vægt på den offentlige sektors rolle i samfundsøkonomien og generelle former for økonomisk politik i det hele taget.

Det andet store kursus på 2. semester omhandler politologi. Kurset indledes med en generel introduktion til politik, magt og stat. Herefter følger en kursusblok om interesseorganisationer og sociale bevægelser samt vælgere og Folketinget og herunder beslutningsprocesser. Kurset afsluttes med en international dimension, hvor der gives et overblik over Danmarks placering i det internationale samarbejde.

Det tredje og sidste store kursus vedrører samfundsfilosofi. Kurset rummer først og fremmest en gennemgang af filosofihistoriens klassikere og dernæst en gennemgang af de filosofiske -ismer. Sidstnævnte føres helt op til nutiden med gennemgang af Rawls og Nozick. Denne kursusdel skal sætte Jer i stand til at lave en god videnskabsteoretisk perspektivering af projektet.

Her i foråret har vi iøvrigt lagt større vægt på at en del af temaintroduktionen foregår i seminarform. Det drejer sig f.eks. om det såkaldte pilotprojekt. Her får alle historiestuderende, men også øvrige studerende tilbud om at følge et eller to seminarer med et historisk tema. Ligeledes udbydes der et seminar om udviklingsbegrebet.

Som det fremgår af denne korte introduktion er det forelæsnings- og seminarrækkens sigte, at sætte Jer i stand til at formulere og behandle problemer, der drejer sig om den samfundsmæssige udviklings nødvendigheder og muligheder. Eller sagt på en anden måde: At inspirere til social interesse, der tillader videnskabelig analyse!

Mogens Ove Madsen
studieleder

Hvordan finder jeg litteratur/information til mit projekt ?

v/Aalborg Universitetsbibliotek

Få nøglen til informationsjunglen via AUB's hjemmesider

Biblioteket er den centrale og væsentlige ressource i forbindelse med søgning efter og fremskaffelse af litteratur og information under studiet.

AUB tilbyder derfor en introduktion til de mange ressourcer biblioteket stiller til jeres rådighed med henblik på at skabe overblik og give jer en basisviden på området.

Introduktionen vil omfatte:

- 1) emnesøgning i bibliotekets egen katalog Auboline
- 2) præsentation af indgangen til de øvrige elektroniske ressourcer AUB stiller til rådighed
- 3) præsentation af udvalgte databaser med relevans for projektperiodens tema: Økonomisk, politisk, social og historisk udvikling

Introduktionen finder sted onsdag den 14. februar i lokale 302, Badehusvej 13 og varer godt en time.

kl. 11.00 Storgruppe 00-5

kl. 12.30 Storgruppe 00-7

kl. 14.00 Storgruppe 00-1

Vel mødt !

Pilotprojekt

Baggrunden for projektet

Historieuddannelsen har, for at opfylde de særlige krav i Humanistbekendtgørelsen, som uddannelsen er underlagt, stillet særlige ønsker til basisuddannelsen.

Ifølge studieordningens punkt. 4.1.4, kan overbygningsuddannelserne stille krav til P-2: *Økonomisk, politisk og social og historisk udvikling*, således at disse krav skal være opfyldt for at kunne fortsætte på en enkelte overbygningsuddannelse. For alle studerende gælder, at den økonomiske og/eller den politologiske dimension skal være repræsenteret, og derudover kan der kræves en særlig social eller historisk dimension. Historiestudiet har meddelt, at de i fremtiden vil stille krav om at de historiestuderende for at kunne fortsætte på 3. semester skal have en særligt historisk dimension i P-2.

Der er derfor besluttet at lave et pilotprojekt i dette semester, for i praksis at afprøve, hvordan og med hvilke rettigheder og pligter en sådant krav kan honoreres og evt. danne grundlag for en ændring af studieordningens p. 4.1.4

Målgruppe

Projektet retter sig primært mod de studerende som er optaget på historiestudiet. Studerende optaget på andre overbygningsuddannelser, med interesse herfor, kan også deltage.

Pilotprojektets gennemførelse

Pilotprojektet gennemføres i alle 3 storgrupper således:

- 4) For de historiestuderende og andre særligt interesserede studerende udbydes et seminarforløb til støtte for projektskrivningen. (se nærmere beskrivelse nedenfor). Disse studerende tilmelder sig forløbet og
- 5) danner projektgrupper og vælger projektemne, som udover den økonomiske og/eller politologiske dimension også inddrager den historiske dimension.
- 6) Projektgrupperne tildeles historikere som vejledere.
- 7) Efter indstilling fra historievejlederne godkendes problemformuleringerne af studienævnet for den samfundsvidenskabelige basisuddannelse.

Beskrivelse af seminarerne

Afhængig af tilmeldingen oprettet 1 eller 2 seminarforløb. Begge seminarforløb er dog placeret i kursusplanen.

Ved tilmelding af mindst 20 kommende historiestuderende oprettes dette seminar over

7 eftermiddage á 2 timer

Hovedlinjer i europæisk historie ca. 1900-1950

- 1) Europa i begyndelsen af det 20. århundrede
- 2) Krige i det 20. århundrede - især m.h.p. 1. verdenskrig
- 3) Revolutioner i det 20. århundrede - specifikt den russiske revolution 1917
- 4) Økonomisk udvikling i mellemkrigstiden - herunder krisen i 1930'erne
- 5) Politisk udvikling i mellemkrigstiden - herunder fascisme og nazisme, liberalisme, socialisme og kommunisme og de autoritære regimers fremvækst
- 6) Kulturel udvikling i mellemkrigstiden - herunder massekulturens fremvækst
- 7) 2. verdenskrig og den kolde krigs begyndelse.

Ved tilmelding på 40 eller flere kommende historiestuderende afholdes endvidere følgende seminar over 8 eftermiddage á 2 timer:

Hovedlinjer i dansk historie efter 2. verdenskrig

- 1) Den økonomiske opbygning efter 2. verdenskrig, set i et europæisk perspektiv
- 2) Kold krig og forsvarssamarbejde - Nato og det nordiske alternativ
- 3) Fra Marshallplan til de store markedsdannelser - Danmark mellem Norden og Europa
- 4) Økonomisk og social udvikling i 1950'erne og 1960'erne
- 5) Kulturpolitiske og kulturelle forandringer i 1950'erne og 60'erne
- 6) Velfærdssamfundet i 1960'erne og 70'erne
- 7) Det politiske system under forandring - jordskredsvalget i 1973
- 8) Økonomisk og kulturelt opbrud - Danmark i 1970'erne

Til denne seminarække vil der blive udarbejdet i kompendium, som kan købes via boghandlen

Tilmeldingen foregår hos storgruppeseekretæren.

Introduktion til temarammen

Luhmann's inkluderende beskrivelse af samfundet

v/Hans Wadskjær

Luhmann's nye referenceramme og beskrivelse af samfundet, er et moderne bud på en mulig reference ramme for den samfundsvidenskabelig basisuddannelse.

I Luhmann's beskrivelse af samfundet er der ikke nogen modsætningerne mellem, økonomi, politik, jura, videnskab, massemedier og uddannelsessystemet for nu at nævne nogle af de store funktionssystemer som findes i samfundet og som Luhmann har beskrevet. Han anså i øvrigt sig selv for sociolog.

Hvor kommer fagene fra? For eksempel? Økonomien skulle så at sige være der, være i funktion før den kunne iagttages og beskrives, og før der kunne udvikles økonomisk teori som for eksempel Smith, Marx og Keynes gjorde. Luhmann betragter økonomisk teori, altså faget, som et resultat af det økonomiske systems iagttagelse af sig selv, som en selvbeskrivelse. På samme måde med de andre fag og deres teorier.

Det der gør hans reference ramme for samfundet interessant for blandt andet basisuddannelse er, at han bygger på en iagttagelse af andres iagttagelser, hvorved han inkluderer alle funktionssystemerne og teorierne i sin egen iagttagelse af samfundet. Ingen iagttagelse er imidlertid privilegeret, det gælder for funktionssystemerne og deres teorier, og det gælder også hans egen iagttagelse, på den måde ligner han Sokrates, der også medtænkte sin egen begrænsning. Det giver som resultat en beskrivelse af et multicentristisk samfund, der for eksempel kan befri os fra diskussionen om økonomien eller politikken står øverst i et samfundshierarki. Samfundet er nemlig ifølge denne iagttagelse i sin *primære* sociale struktur ikke længere hierarkisk.

Til slut skal det lige nævnes at den sociale referencerammen også omfatter organisationer og interaktions grupper.

Litteratur

Wadskjær, Hans (2000): *Organisatorisk læring som evolution*. I Christensen, Allan (red): *Det lærende perspektiv*. Aalborg Universitetsforlag.

Organisationsteori - Del 1-3

v/Tina Ussing Bømler

Formål

At introducere det organisationsteoretiske fagområde med henblik på at opnå indsigt i organisationers og organisationsforholds betydning for økonomisk, politisk og social udvikling.

Der tages udgangspunkt i tre hovedtemaer, struktur, kultur og proces og hvordan de hænger sammen. Hensigten er at opnå forståelse for organisationsstrukturers betydning for adfærd i organisationer samt hvordan de organisatoriske rammer har indflydelse på, hvordan borgerne bliver betjent og hvordan medarbejderne trives.

Dernæst introduceres den klassiske organisationsteori, hvor der især fokuseres på bureaukратиets egenskaber og problemer. Weber og Taylors forståelse af den bureaukratiske organisationsform bliver gennemgået. Efter gennemgangen af den klassiske organisationsteori introduceres nye organisationsteorier med vægt på aktuelle organisatoriske problemstillinger i den offentlige sektor. Der lægges vægt på de omstillingskrav, som offentlige organisationer skal håndtere.

Litteratur

Bakka ,Jørgen Frode: Organisationsteori, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømler, Tina Ussing (red) (2000): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Gyldendal, 3. oplag

Introduktion til organisationsteori og den klassiske skole - Del 1

Struktur - Kultur, processer.

Bureaukratiet som organisationsform, egenskaber og problemer.

Bureaukратиets innovationsproblemer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal, kapitel 1 og 2 til og med side 51

Bømler, red. Kapitel 3

Organisation og omverden - Del 2

Organisationer som åbne systemer.

Alternative organisationsformer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 3

Bømler red. Kapitel 6

Omstilling i den offentlige sektor - hvorfor og hvordan - Del 3

Organisationsændringer og beslutningsmodeller.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 11 til og med side 293

Bømler red., kapitel 2 og 7.

Udviklingslinjer i det 19. og 20. århundredes historie

v/Knud Knudsen

Del 1-2

Formål

Kursets formål er at give en kort introduktion til nogle overordnede udviklingslinjer i det 19. og 20. århundredes historie.

I kurset lægges hovedvægten på det 20. århundrede, men linierne følges tilbage til de revolutionerende omvæltninger i det 19. århundrede: den politiske revolution (startende med den store franske revolution i 1789), den industrielle revolution, nationalismen. Centrale problemstillinger i det 20. århundrede vil være de to store krige, revolutionerne (i Rusland, Kina m.fl.), de totalitære regimer og den økonomiske krise i 1930'erne, den kolde krig og velfærdsstaten efter den 2. verdenskrig og endelig sovjetkommunismens og planøkonomiernes sammenbrud.

Som grundbog benyttes udvalgte kapitler af Eric Hobsbawms oversigtsværk *Age of Extremes. The Short Twentieth Century 1914-1991*, (London 1992) - som også foreligger i en dansk oversættelse. Hobsbawms værk vil iøvrigt været et fortrinligt historisk referenceværk for forårets projektarbejde vedr. udviklingsproblemstillinger.

1. Forelæsning

Udviklingslinjer i det 19. århundrede, 1. verdenskrig, den russiske revolution og den delte verdens opståen.

Litteratur

Eric Hobsbawms: *Age of Extremes*, s. 1-84 (For dem, der har den danske udgave kan det siges, at det drejer sig om kapitlerne Århundredet i fugleperspektiv, den totale krigs tidsalder og verdensrevolutionen).

2. Forelæsning

Fra Mellemløstid til efterkrigstid, den kolde krig, højkonjunktur og velfærdsstat, de nye sociale og kulturelle bevægelser, krisen og Sovjetunionens sammenbrud.

Litteratur

Eric Hobsbawms: *Age of Extremes*, s. 225-286. I den danske udgave er det kapitlerne i del to - Kold krig og De gyldne år.

Samfundsøkonomi - Del 1-15

v/Helge Brink og Carsten Heyn-Johnsen

Formål

Den økonomiske udvikling sætter i høj grad rammerne for de enkelte individers muligheder og for hele samfundets bredere udvikling. Det afspejler sig blandt andet i, at en meget stor del af samfundsdebatten enten direkte eller indirekte drejer sig om økonomiske forhold. Det kan være enkelte gruppers økonomiske forhold eller den økonomiske udvikling i sin helhed, eller det kan være diskussioner om den økonomiske politik. På den baggrund er det nogle hovedformål med kurset:

- at man bliver i stand til at overskue de grundlæggende samfundsøkonomiske sammenhænge
- at man bliver i stand til at følge og forholde sig til den økonomisk politiske debat på en mere kvalificeret måde
- at man i projektarbejdet og de videre studier kan inddrage empiriske og teoretiske samfundsøkonomiske sammenhænge i problemformulering og - behandling.

Nærmere beskrivelse af kurset og dets formål

En første forudsætning for, at man kan få et overblik over de samfundsøkonomiske sammenhænge er, at man sætter sig ind i nogle vigtige grundbegreber. Man må kende betydningen af f. eks. den samlede beskæftigelse, produktion og indkomst, det samlede forbrug og de samlede investeringer. Desuden er den offentlige sektors indtægter, udgifter og gæld centrale størrelser, ligesom man må kende betydningen af de begreber, der indgår i internationale økonomiske sammenhænge, f.eks. eksport, import, betalingsbalance, valutakurser og kapitalbevægelser. Endelig er Nationalbankens funktion af betydning, og forståelsen af penges egenskaber og rolle er central.

Der indgår derfor i kurset et stort element af, hvad man kalder samfundsbeskrivelse. Imidlertid kan man ikke skelne skarpt mellem økonomisk samfundsbeskrivelse på den ene side og teori om de økonomiske sammenhænge på den anden. I det samfundsbeskrivende element vil der hele tiden dukke økonomiske teorier op, og kurset er desuden tilrettelagt sådan, at teoretiske sammenhænge inddrages og udbygges, efterhånden som det basale grundlag er etableret. Med dette kombinerede empiriske og teoretiske grundlag skulle man gerne blive i stand til at forholde sig mere kvalificeret til den økonomisk politiske debat, hvad enten det drejer sig om den politiske diskussion om rammerne for den private sektors aktiviteter, om den offentlige sektors rolle, eller f. eks. om Danmarks forhold til den Europæiske Økonomiske og Monetære Union. Sideløbende hermed skulle man også være bedre i stand til at vurdere og forholde sig kritisk til mængden af klicheer, der til tider forurener samfundsdebatten.

Ud over det mere generelle sigte har kurset også til formål at etablere et udgangspunkt for i projektarbejdet at kunne formulere økonomiske problemstillinger eller inddrage økonomiske sammenhænge i analysen af andre problemstillinger. Med kurset som baggrund skulle man være i stand til selv at foretage videre studier af økonomisk empiri og teori i det omfang, som projekternes problemformulering lægger op til.

Traditionelt skelner man i økonomien mellem mikroteori og makroteori. I mikroteorien tager man udgangspunkt i de enkelte menneskers økonomiske overvejelser og ser bl.a. på hvordan resultatet så bliver på de enkelte markeder. I makroteorien tager man udgangspunkt i overordnede økonomiske størrelser som den samlede beskæftigelse og arbejdsløshed, økonomisk vækst, over- og underskud på statens budgetter og betalingsbalancen, inflation, valutakurser osv. Der lægges herved især op til at se statens rolle i denne makroøkonomiske sammenhæng og diskutere generelle former for økonomisk politik som finanspolitik og penge- og valutakurspolitik. Dette kursus har primært en makroøkonomisk tilgang, men et par af forelæsningserne inddrager dog dele af mikroteorien, bl.a. i behandlingen af arbejdsmarkedet, ligesom én forelæsning behandler erhvervsstrukturen. Herved inddrages også andre former for økonomisk politik end de generelle, f. eks. ændringer af de strukturelle betingelser på vare- og arbejdsmarkedene.

Et lands samlede økonomi er resultatet af en lang historisk udvikling. Der er derfor også i kurset inddraget et tilbageblik over den økonomiske udvikling, hvor økonomisk vækst og forskellige konjunkturfaser belyses. Tilsvarende kan et lands økonomi ikke forstås i sig selv, men må ses i relation til det internationale økonomiske samspil. Dette samspil i form af varehandel, kapitalbevægelser og økonomisk integration udgør en vigtig del af kurset.

Til kurset er der knyttet fire seminarer og én gæsteforelæsning. Der er egentlig ingen forskel på formen; her betegner *seminarer* blot, at forelæsningsen gives af en økonom med tilknytning til AAU's cand. oec. uddannelse, mens gæsteforelæseren kommer 'udefra'. Emnerne er valgt ud fra et ønske om dels at uddybe og supplere visse temaer i kurset, dels at give et indblik i nogle problemstillinger af almen interesse og anvendelighed.

Litteratur

Torben Andersen m. fl. (red.): *Beskrivende Økonomi*, 6. udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1999.

Helge Brink: *Kapitler fra forarbejde til lærebog*. AAU 2000, 2001.

Kap. 3: Efterspørgsel, produktion og beskæftigelse

Kap. 4: Finanspolitik

Kap. 5: Den ideelle markedsmechanisme

Kap. 6: Vare- og arbejdsmarkedene

Kap. 9: Valuta, valutakurser og betalingsbalance

Kap. 10: Økonomisk politik i en international økonomi

Carsten Heyn-Johnsen: *Noter til samfundsøkonomi*. AAU 2000.

1. Økonomisk værdi, velfærd og pris

2. Input-output modeller, produktion og økonomi

3. Penge, pengepolitik og pengerente

Kapitlerne og noterne vil ligge til kopiering og på nettet.

Lektionsplan

Der afholdes 15 forelæsninger á 2 timer for hvert hold i auditorium T, henholdsvis kl. 0815-1000 (hold B) og 1015-1200 (hold A). Forelæsningserne holdes tirsdage og torsdage. Umiddelbart før prøven i økonomi 30/5 afholdes der en økonomiøvelse den 28/5.

Økonomiseminarer

Som en overbygning på økonomikurset vil der blive arrangeret seminarer for interesserede og som en støtte til projektarbejder, der behandler økonomiske og økonomisk politiske problemstillinger. Der kunne f.eks. være tale om emner som ØMU'en, specielle områder inden for økonomisk politik, eller det kunne være en diskussion af rapporter fra Det økonomiske Råds formandskab. Emnerne vil først blive fastlagt efter at grupperne er dannet, og man har påbegyndt arbejdet med en første problemformulering. Det er så hensigten, at der vil blive afholdt 3 x 2 seminarer, nemlig 2 i problemformuleringsfasen, 2 omkring midtvejsevalueringen og endelig 2 nogle uger før aflevering af projektrapporten.

Seminar i forbindelse med problemformuleringsfasen

1) onsdag den 21. februar 2001

2) mandag den 26. februar 2001

Seminar omkring midtvejsevalueringen

3) Torsdag den 29. marts 2001

4) Mandag den 2. april 2001

Seminar inden afleveringsfasen

onsdag den 25. april 2001

mandag den 30. april 2001

Forelæsningsplan til kursusrækken i økonomi				
Dato		Forelæser	Emne	Litteratur
1	6/2	HB, CHJ	Introduktion	TA kap. 1, s. 4-6 kursorisk (lidt vanskeligt)
2	8/2	HB	Den økonomisk udvikling i efterkrigstiden	do.
3	13/2	CHJ	Nationalregnskabet	TA kap 2 CHJ note 1: Økonomisk værdi, velfærd og pris CHJ note 2: Input-output modeller, produktion og økonomi
4	15/2	CHJ	Nationalregnskabet	do.
5	20/2	HB	Efterspørgsel, produktion og beskæftigelse	HB kap. 3: Efterspørgsel, produktion og beskæftigelse
6	22/2	CHJ	Den offentlige sektor	TA kap 4 Overspringelser: afsn. 4.8.2, 4.8.3, 4.8.4, 4.9, 4.11, samt appendix
7	27/2	CHJ	Den offentlige sektor, statsgæld og kapitalmarked	HB kap. 4: Finanspolitik, afsnit 5 og 6
8	1/3	HB	Finanspolitik	HB kap. 4: Finanspolitik
9	6/3	HB	Markedsmekanismer	HB kap. 5: Den ideelle markedsmekanisme
10	8/3	CHJ	Penge-, kapital- og valutamarkederne	TA kap. 6 Overspringelser: afsn. 6.6.4, 6.6.5, 6.10 CHJ note 3: Penge, pengepolitik og pengerente
11	13/3	CHJ	Penge- og valutakurspolitik	do.

12	15/3	HB	Arbejdsmarkedet og samspillet mellem efterspørgsel og beskæftigelse	HB kap. 6: Vare- og arbejdsmarkederne TA kap. 5 Overspringelser: afsn. 5.4-5.7, dog læses kursorisk s. 149-53, 166-70
13	20/3	HB	Udenrigshandel og betalingsbalance	HB kap. 9: Valuta, valutakurser og betalingsbalance TA kap. 7 Kursorisk: afsn. 7.5 og s. 243-44
14	22/3	HB	Økonomi og politik i en åben økonomi	HB kap. 10: Økonomisk politik i en international økonomi
15	27/3	BD	Erhvervsstruktur. Data-søgning i praksis	TA kap. 10: Erhvervsstruktur og erhvervs politik

Politologi - Del 1-15

v/Erik Albæk, Johannes Andersen, Peter Munk Christiansen, Jørgen Goul Andersen, Per H. Jensen, Ole Resen og Henrik Plaschke

Bøger

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitetsforlaget, 1999, 2. udg..

Formål

Formålet med forelæsningsrækken i politologi er at introducere de studerende til det danske politiske system. Dette vil blive gennemgået i sin historiske udvikling såvel som i dets nuværende skikkelse.

Man bør være opmærksom på, at lektionerne ikke følger hinanden i fuldstændig logisk rækkefølge. Det skyldes primært, at Erik Albæk 2000-2001 er gæstprofessor ved Vilnius Universitet i Litauen. Den logiske rækkefølge er denne:

I de tre indledende lektioner drøftes det politiske systems udvikling i et overordnet perspektiv: Hvordan skal vi overhovedet forstå så centrale fænomener som politik, demokrat og politisk kultur?

Fire lektioner (4, 5, 7 og 8) retter fokus på de kanaler, gennem hvilke borgerne forsøger at påvirke det politiske system: interesseorganisationer, sociale bevægelser, massemedier og partier, mens to lektioner (9 og 6) beskæftiger sig med de centrale politiske institutioner: Folketinget, regeringen, og central- såvel som lokalforvaltningen. I lektion 10 drøftes, hvordan politiske beslutninger bliver til.

Fokus har indtil videre så godt som udelukkende været rettet mod danske forhold. I de resterende lektioner vendes blikket mod det danske politiske systems omgivelser. Det sker i form af fem lektioner, der beskæftiger sig med EU og forholdet mellem Danmark og EU.

Politik, magt og stat - det moderne - Del 1

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 3, 4 og 5

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2 kapitel 7

Regime, nationalstat og demokrati - Del 2

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 11, 14, og 16

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2, kapitel 9

Det politiske system og politisk kultur - Del 3

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 18 og 19

Goul Andersen, bind 2 kapitel 16 og 2

Supplerende litteratur

Østerud, kapitel 17

Andersen, Johannes (1997): "Politisk kultur", *GRUS*, nr. 52 (*Kompendiet*)

Andersen, Johannes (1999): *Højrefløjen og kritikken af de fremmede i Danmark*. Aalborg Universitet: Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning. (*Kompendiet*)

Interesseorganisationer - Del 4

v/Peter Munk Christiansen

Litteratur

Goul Andersen, bd.2, pp 35-46.

Peter Munk Christiansen, "Interesseorganisationer, centraladministration og udviklingen af nye indflydelsesstrategier", pp. 119-154 i Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i dansk politik*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Peter Munk Christiansen, "Miljøpolitik og interesseorganisationer: Mellem anarki og integration", pp. 146-162 in Jens Blom-Hansen and Carsten Daugbjerg, *Magtens organisering: Stat og interesseorganisationer i Danmark*, Aarhus: Systime, 1999. (*Kompendiet*)

Sociale bevægelser; “governance” - Del 5

v/Per H. Jensen

Litteratur

Goul Andersen: Bd.1, Kap. 3, pp. 42-67, Kap. 6, PP. 148-52 Bd. 2, kap. 2+3, pp 17-70, kap. 5-6, pp. 109-63.

Regering og offentlig forvaltning - Del 6

v/Ole Resen

Litteratur

Jørgen Grønnegaard Christensen, “Den offentlige forvaltning”. Århus: Institut for Statskundskab, 2. udg. 1996, 39 s.

Supplerende litteratur

Østerud, kap. 6-10
Goul Andersen, bd. 2, kapitel 5

Partier og vælgere - Del 7

v/Jørgen Goul Andersen

Litteratur

Goul Andersen, bd. 1, kap. 4 og 5, bd. 2, kap. 3

Supplerende litteratur

Goul Andersen, kapitel 14

Massemedier - Del 8

v/Erik Albæk

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2: 54-60.

Anker Brink Lund, “Journalistroller i det redigerede samfund”, *Politica*, 31. årg., nr. 2, 1999, pp. 133-146. (*Kompendiet*)

John W. Kingdon, “How Do Issues Get on Public Agendas?” pp. 40-50 i William Julius Wilson, ed., *Sociology and the Public Agenda*, Newbury Park: Sage Publications, 1993. (*Kompendiet*)

Folketinget - Del 9

v/Erik Albæk

Litteratur

Østerud, pp. 69-73.

Goul Andersen, bd. 2, 99. 71-109.

Erik Damgaard, “Parlamentarismens udvikling”, pp. 49-70 i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festskrift i anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*, København: Folketingets Præsidium, 1999. (*Kompendiet*)

“Folketingets arbejdsform”, pp. 49-58 i *Folketinget efter valget den 21. september 1994*, København: Schultz, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Jensen, Henrik (1999): “Folketingets partigrupper” i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festskrift: I anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*. København: Folketingets Præsidium. (*Kompendiet*)

Beslutningsprocesser - Del 10

v/Erik Albæk

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2, pp. 186-205.

Peter Munk Christiansen, *Ej blot til pynt? Om budgettets politik og politikernes budget*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 1999, kap. 3, “Budgettet og budgetprocessen”, pp. 25-43. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Erik Albæk, “Den politiske dagsorden - en skraldespand? Aids som illustrativ case”, *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991, pp. 396-417. (*Kompendiet*)

Poul Erik Mouritzen, “Er inkrementalismen kun til de gode tider?”, *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991. pp. 375-395. (*Kompendiet*)

International politik - Del 11 og 12

v/ Henrik Plaschke

Grundlæggende problemstillinger og begreber: definitioner og objekt, problemstillinger, begreber, teoriretninger, anvendelser.

Litteratur

Østerud, kap. 20, 21, 22, 23, 24

International politisk økonomi - Del 13

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 27, 22

Internationale organisationer og internationalt samarbejde. FN og EU - Del 14

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 23, 28, 29

EU som politisk system - Del 15

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 28

Kapitlerne 25-26 i Østerud læses kursorisk.

Samfundsfilosofi - Del 1-10

v/Jes Adolphsen & Ulli Zeitler

Formål

Vi befinder os i den vesteuropæiske kulturkreds og er en del af den. Det betyder bl.a. at vi opfatter verden og hinanden ved hjælp af bestemte tankefigurer. Disse tankefigurer er opstået engang.

Ved at tematisere disse tankefigurer, som vi har overtaget, og de situationer de er opstået i, skulle forelæsningsrækken gerne kunne sætte jer i stand til at genkende dem og forholde jer kritisk til dem.

Vi vil koncentrere os om de forestillinger der i Vesteuropa har været om, hvad et samfund er og bør være. I år vil vi - i hvert tilfælde i den sidste halvdel af forelæsningsrækken - koncentrere os om politisk filosofi og de politiske ideologier og deres baggrund.

I skal lave en samfundsfilosofisk perspektivering af forårets projekt. Forelæsningerne skulle også inspirere jer til at foretage en tænksom perspektivering af jeres eget projekt.

Litteratur

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Adolphsen, Jes, Thomas Bendixen, Ruddi Welzel og Ulli Zeitler: *Fra Hume til Nozick. Mere samfundsfilosofi*, Den Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse, 2000

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

Litteratur pr. kursusgang

Til de enkelte forelæsninger, læses de tilhørende kapitler i den anbefalede litteratur.

Indledning, Platon og Augustin - Del 1

v/Jes Adolphsen

Forelæsningsrækkens hovedprincip opridses: De grundlæggende begreber og tankefigurer er problemløsningsværktøjer. Platon præsenteres som anti-demokrat, og Sokrates som den første, der mener man kan løse praktiske problemer ved at løse teoretiske. Disse tænkere opfatter ondskab som manglende indsigt. Med Augustin kommer kristendommens indflydelse: bl.a. ved at forstå ondskab som dennesidighed.

Aristoteles, Aquinas og Ockham - Del 2

v/Jes Adolphsen

Aristoteles gør via Islam sin gennemgribende indflydelse gældende på den vestlige tankegang fra og med middelalderen. Thomas Aquinas er den katolske og feudale ordens filosof, i modsætning til William af Ockham, som er en gryende modernitetstænder (ganske vist ud fra et teologisk-konservativt standpunkt)

Hobbes - Del 3

v/Jes Adolphsen

Thomas Hobbes er den første filosof, der påpeger strukturen i den samfundsmæssige ondskab. Han står for en mekanisk materialistisk tankegang og er den gryende kapitalismes tænder

Locke - Del 4

v/Ulli Zeitler

Locke betragtes som liberalismens fader. Hans ideer om det repræsentative demokrati og hans begrundelse af den private ejendomsret er tankemønstre der reproduceres igen og igen i den aktuelle politiske diskussion.

Rousseau og Burke - Del 5

v/Jes Adolphsen

Småborgerskabets tænder og konservatismens pennefører

Kant - Del 6

v/Ulli Zeitler

Kant er kosmopolitisk liberalist. Fornuftens og frihedens realisering skaber grundlaget for utopien om det globale samfund.

Marx - Del 7

v/Jes Adolphsen

Her præsenteres den socialistiske analyse af det kapitalistiske samfund med baggrund i Marx' og Engels' videnskabelige projekt.

John Stuart Mill, Hare og socialliberalisme - Del 8

v/Ulli Zeitler

Mill giver den klassiske liberalismen en social dimension og er en af de klassiske fortolkere af nytteteorien (utilitarismen). Han leverer mange tankefigurer til teorierne om social- og velfærdsstaten. Hare vore dages utilitaristiske teoretiker.

Rawls og kommunitaristerne - Del 9

v/Ulli Zeitler

Rawls er det 19. århundredes betydeligste politiske filosof. Hans forsvar for moderne socialliberalistiske, demokratiske samfund formuleres i hans retfærdighedsteori.

Nozick og neoliberalisterne - Del 10

v/Ulli Zeitler

Nozick og libertaristerne angriber velfærdsstaten ud fra en ultraliberalistisk tænkning med rødder tilbage til Hobbes og Locke.

Seminar om udviklingsbegrebet - Del 1-5

v/Per Salomonsen.

Seminaret afholdes over 5 torsdage klokken 13.00 i lokale 302 Badehusvej 13. Deltagelse er frivillig. Man møder bare op. Aftale vedrørende studenterindlæg de to sidste gange træffes 8. februar.

Litteratur:

Graham Harris: *The Sociology of Development*. Longman UK 1992.

8. februar klokken 13.00

Hvad betyder udvikling?

Er udvikling god eller dårlig? Hvad har man gennem historien ment om dette problem. Et hurtigt rids fra hulemalerierne til vor tid..

15. februar klokken 13.00

Hvad mente de gamle grækere om udvikling?

Hvad skete der med udviklingsbegrebet, da kristendommen kom ind på verdensscenen?

22. februar klokken 13.00

Noget om 1800-tallets sværvægttere og deres udviklingstænkning.

Auguste Comte og udvikling. Emile Durkheim og udvikling. Karl Marx og udvikling. Max Weber og udvikling.

1. marts klokken 13.00

Udvikling og moderniseringsteori. Begrænsninger herved.

Studenterindlæg ud fra Graham Harris: *The Sociology of Development*. Longman UK 1992. Del 1 Developmentalist/modernisation theory samt Del 3 The limitations of developmentalist and dependency theories. Ca. 40. sider.

8. marts klokken 13.00

Afhængighedsteori, kolonialisme, imperialisme og neokolonialisme.

Begrænsninger herved.

Studenterindlæg ud fra samme bog som 1. marts. Del 2 Dependency theory samt Del 3 The limitations of developmentalist and dependency theories. Ca. 40 sider

Litteraturliste - Foråret 2001

Nedenstående er minimumslitteratur som anbefales læst i forbindelse med forelæsningserne, da kurserne tager sit udgangspunkt heri.

Christensen, Allan (red): *Det lærende perspektiv*. Aalborg Universitetsforlag.

Bakka ,Jørgen Frode: *Organisationsteori*, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømmler, Tina Ussing (red) (2000): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Gyldendal, 3. oplag

Eric Hobsbawms (1994): *Age of Extremes. The Short Twentieth Century 1914-1991*, Abacus, London

Torben Andersen m. fl. (red.): *Beskrivende Økonomi*, 6. udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1999.

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitetsforlaget, 1999, 2. udg.

Christensen, Jørgen Grønnegård: *Den offentlige forvaltning. En oversigt*, Institut for Statskundskab, Århus Universitet. 2. udgave 1996

Albæk, Erik (red): *Kompendium til forelæsningsrækken i politologi*, Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse forårssemesteret 2000/2001

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Adolphsen, Jes, Thomas Bendixen, Ruddi Welzel og Ulli Zeitler: *Fra Hume til Nozick. Mere samfundsfilosofi*, Den Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse, 2000

Graham Harris: *The Sociology of Development*. Longman UK 1992

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

